

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (реєстр. № 2742 від 15 січня 2020 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 16 січня 2020 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 17 червня 2020 року (протокол № 29) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (реєстр. № 2742 від 15 січня 2020 року), поданий народним депутатом України Буймістер Л.А. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою автором Законопроекту пропонується створення в Україні спеціалізованого суду у сфері конкуренції, з урахуванням світового досвіду вирішення судових спорів у зазначеній сфері, а саме віднесення повноважень з вирішення спорів у сфері конкуренції до юрисдикції Вищого суду з питань інтелектуальної власності, який пропонується назвати Вищим судом з питань інтелектуальної власності та економічної конкуренції. До юрисдикції цього суду пропонується віднести вирішення всіх спорів у сфері конкуренції, окрім оскарження рішень Антимонопольного комітету України у сфері розгляду скарг про порушення законодавства про публічні закупівлі, а також вирішення спорів, що впливають з Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», про відшкодування шкоди, завданої порушеннями конкурентного законодавства та прийняття рішень про надання дозволу Антимонопольному комітету України на перевірку суб'єктів господарювання у випадку вчинення ними дій, що містять ознаки антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання та зловживання монопольним становищем на ринку.

На думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, прийняття Законопроекту дозволить забезпечити належне функціонування системи захисту економічної конкуренції в Україні; захист прав та охоронюваних законом інтересів бізнесу та масового споживача; напрацювання прозорості судової практики вирішення конкурентних спорів, зокрема щодо відшкодування збитків, завданих порушеннями конкурентного

законодавства; підвищення рівня дотримання принципу правової визначеності та виконання відповідних рекомендацій по ОЕСР.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Статтею 124 Конституції України визначено, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, юрисдикція яких поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення.

Положеннями Основного Закону України передбачено, що питання судочинства визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Статтею 125 Основного Закону України встановлено, що судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом. Відповідно до закону можуть діяти вищі спеціалізовані суди.

Згідно з положеннями статті 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII (далі – Закон) систему судоустрою складають місцеві, апеляційні суди та Верховний Суд, як найвищий суд у системі судоустрою України.

Для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди: Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд.

Статтею 18 Закону встановлено, що суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення. У випадках, визначених законом, а також за рішенням зборів суддів відповідного суду може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ (стаття 18 Закону)

При цьому, у складі вищого спеціалізованого суду також можуть утворюватися судові палати для розгляду окремих категорій справ у першій інстанції, а також утворюється апеляційна палата для розгляду справ в апеляційній інстанції (частини друга та четверта статті 31 Закону).

Таким чином, законодавчо врегульовано питання спеціалізації судів і суддів, а також забезпечено можливість створення судової палати у складі вищого спеціалізованого суду для розгляду певних категорій справ у разі такої необхідності.

Аргументи автора Законопроекту щодо неоднаковості судової практики, якими обґрунтовується необхідність внесення запропонованих змін, виглядають досить сумнівними.

По-перше, в пояснювальній записці не наведено інформації, яка б свідчила про наявність неоднакової судової практики при розгляді справ у сфері економічної конкуренції.

По-друге, варто зазначити, що в системі судустрою діє Верховний Суд, який покликаний забезпечувати сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом. Зокрема, Законом визначено, що Верховний Суд здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики, забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом, а також забезпечує апеляційні та місцеві суди методичною інформацією з питань правозастосування (пункти 2, 6, 7 статті 36 Закону).

Також, варто погодитись з позицією Головного науково-експертного управління, що запропоновані у Законопроекті зміни в назві Вищого суду з питань інтелектуальної власності фактично призведуть до необхідності його реорганізації (тобто розширення штату суддів, проведення відповідного конкурсу на посади, додаткових бюджетних витрат для забезпечення діяльності суду). Крім того, положеннями Законопроекту не врегульовано питання функціонування такого суду, зокрема не визначено питань підсудності, порядку розгляду справ відповідної категорії тощо.

Водночас, члени Комітету звертають увагу на відсутність комплексного підходу у запропонованих змінах, оскільки Законопроектом не враховано необхідності внесення змін також у частину першу статті 33, частину п'ятнадцяту статті 79 Закону, частину четверту статті 3, пункт 7 частини першої, частину другу статті 20, частину третю статті 24, частину третю статті 25, частину дев'яту статті 31, частину другу статті 33, частину третю статті 253, частину першу статті 320, розділу X «Прикінцеві положення» Господарського процесуального кодексу України та ряду інших законодавчих актів України.

За результатами розгляду Законопроекту Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом визнав його положення такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило ряд зауважень до Законопроекту та дійшло висновку, що за результатами розгляду у першому читанні Законопроект доцільно відхилити.

Розглянувши положення Законопроекту, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини проект Закону не підтримав та зазначив, що наведена у пояснювальній записці до Законопроекту підстава утворення спеціалізованого суду не є належно обґрунтованою, а також звернув увагу, що у судовій системі існують достатні механізми, спрямовані на забезпечення єдності судової практики.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судустрой і статус суддів» (реєстр. № 2742 від

15 січня 2020 року), поданий народним депутатом України Буймістер Л.А., відхилити.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити співголову підкомітету з питань правосуддя Павліша П.В.

Голова Комітету

 А.Є. КОСТІН